

SVENSKA

Utbildningen i ämnet svenska syftar till att ge eleverna möjligheter att använda och utveckla sin förmåga att tala, lyssna, se, läsa och skriva samt att uppleva och lära av skönlitteratur, film och teater. Svenskämnet syftar också till att, tillsammans med andra ämnen i skolan utveckla elevernas kommunikationsförmåga, tänkande och kreativitet, samt att stärka elevernas identitet och förståelse för människor med olika kulturell bakgrund.

De nationella kursplanerna fastslår

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det femte skolåret

Eleven skall

- kunna läsa med flyt både högt och tyst och uppfatta skeenden och budskap i böcker och saklitteratur skrivna för barn och ungdom, kunna samtala om läsningens upplevelser samt reflektera över texter,
- kunna producera texter med olika syften som redskap för lärande och kommunikation,
- kunna muntligt berätta och redogöra för något så att innehållet blir begripligt och levande,
- kunna tillämpa de vanligaste reglerna för skriftspråket och de vanligaste reglerna för stavning samt kunna använda ordlista.

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret

Eleven skall

- aktivt kunna delta i samtal och diskussioner och sätta sig in i andras tankar samt kunna redovisa ett arbete muntligt så att innehållet framgår och är begripligt,
- kunna läsa till åldern avpassad skönlitteratur från Sverige, Norden och från andra länder samt saklitteratur och tidningstext om allmänna ämnen, kunna återge innehållet sammanhängande samt kunna reflektera över det,
- kunna läsa, reflektera över och sätta in i ett sammanhang några skönlitterära verk och författarskap med betydelse för människors sätt att leva och tänka,
- kunna ta del av, reflektera över och värdera innehåll och uttrycksmedel i bild, film och teater,
- kunna skriva olika sorters texter så att innehållet framgår tydligt samt tillämpa skriftspråkets normer, både vid skrivande för hand och med dator,
- ha kunskaper om språket som gör det möjligt att göra iakttagelser av eget och andras språkbruk.

Dessutom finns ett flertal strävansmål för elevernas maximala utveckling.

Våra nedbrutna mål för att ge eleverna goda möjligheter att nå de nationella målen är följande:

Förskolan strävar efter att

Tala

- varje pedagog har kunskap om barns allmänna språk- och talutveckling

- varje arbetslag diskuterar fortlöpande hur det ska kunna stödja och stimulera varje barns språk- och talutveckling
- varje arbetslag/enskild pedagog reflekterar fortlöpande över sin betydelse som språklig förebild
- varje barn ges rikliga tillfällen att uttrycka sig i ord, att beskriva, benämna och berätta i olika situationer (t ex i rollek, vid konflikt, i omsorgssituation, i samling, vid måltider etc) och i olika gruppkonstellationer
- varje barn ges rikliga tillfällen att delta i och möjlighet att lära olika finger- och rörelselekar och olika rim och ramsor
- varje barn blir stimulerade och positivt bekräftade när de talar

Lyssna

- varje barn får regelbundet lyssna till berättelser i olika former (t ex böcker, flanosagor, berättelser utan bild till, dramatiserade berättelser)
- varje barn ges det stöd det behöver för att kunna utveckla sin förmåga att lyssna koncentrerat och att kunna förstå det berättade
- varje barn ges rikliga tillfällen att delta i olika situationer då man talar i turordning och därmed lyssnar till vad andra säger

Läsa

- varje barn ges rikliga tillfällen att se och upptäcka skriftspråket (t ex i böcker, på skyltar, i pussel, barnen får leta bokstäver)
- varje barn ges rikliga tillfällen att se hur vuxna läser (t ex genom att visa läsriktningen med fingret)
- pedagogerna stimulerar och inspirerar barnen att låtsasläsa (t ex erbjuder barnen att "läsa" en bok för någon annan)

Skriva

- pedagogerna uppmuntrar barnen att låtsasskriva och då de önskar skriva av, genom att erbjuda material för ändamålet (papper, pennor, dator)
- pedagogerna uppmuntrar barnen att själva förmedla sig via skrift (t ex genom att diktera texter till sina egna bilder)
- pedagogerna visar på olika sätt att tankar kan förmedlas till andra genom skriftspråket (t ex brev till föräldrar)

Förskoleklass

Pedagogerna fortsätter stimulera barns språkutveckling och strävar mot följande

Språklig medvetenhet

- kan rimma
- kan säga en mening
- kan räkna ord i en mening
- kan höra skillnad mellan långa och korta ord
- kan klappa och avdela ord i stavelser
- kan höra första ljudet i ett ord
- kan höra sista ljudet i ett ord
- kan dela upp ett kort ord i ljud (fonemanalys)
- kan sätta ihop ett par ljud till ord (fonemsyntes)

Tala

- kan tala i hela meningar
- kan återberätta något som har hänt
- kan tala tydligt så att kamraterna hör
- kan beskriva och berätta om en sak inför andra
- kan uttala alla språkljud

Lyssna

- kan lyssna uppmärksamt en kortare stund

Läsa

- kan läsa sitt namn
- vet läsriktningen

Skriva

- kan skriva sitt namn
- har fungerande pennfattning

Åk 1**Tala**

- kan berätta muntligt så att lyssnaren hör och förstår

Lyssna

- kan lyssna och förstå enskilda instruktioner
- kan lyssna på högläsning

Läsa

- kan sambandet bokstav - ljud
- känner igen enkla vanliga ordbilder ex; och, jag, kan
- kan ljuda ihop ljudenliga ord på 2-3 bokstäver ex; sol, bil
- kan läsa enkla ord utan att ljuda
- kan läsa enkel förberedd text flytande (läsläxan)
- kan läsa enkel oförberedd text utan att ljuda
- kan samtala om en text (läsförståelse)

Skriva

- kan sambandet ljud – bokstav
- kan skriva korta ljudenliga ord, ex; sol, bil
- kan skriva ner tankar, sagor och händelser (utan språkkrav)

Åk 2**Tala**

- kan återberätta/redovisa i mindre grupp
- vågar berätta händelser inför klassen
- kan se på den man talar till
- kan dramatisera enkla roller och improvisera

Lyssna

- kan lyssna utan att avbryta
- kan förstå en instruktion i helklass

Läsa

- kan läsa en oförberedd text, avsedd för åk 2, flytande, bara behöva ljuda längre eller svårare ord
- kan göra paus vid punkt
- kan läsa tyst och förstå anpassad text, (läsförståelse)
- kan läsa och förstå enkla instruktioner (ex tystläsningsbok)

Skriva

- kan skriva sitt eget för- och efternamn
- kan skriva en enkel mening med stor bokstav och punkt
- har mellanrum mellan orden
- vet vilka bokstäver som är vokaler
- vet att vokaler kan låta på olika sätt
- kan stava ljudenliga ord, även med ändelserna -ar, -er, -or, -en, -et
- kan stava några vanliga ljudstridiga ord (ex; och, som, ett, kan)
- kan skriva ner sina tankar så att andra kan läsa dem
- kan texta bokstäverna med rätt skrivriktning, form och höjd

Åk 3**Tala**

- kan berätta och redovisa inför klassen så att innehållet blir begripligt och hörbart

Lyssna

- kan lyssna intresserat till teater, musik, vid samlingar och studiebesök mm

Läsa

- kan läsa en oförberedd text, avsedd för åk 3, flytande, bara behöva ljuda längre eller svårare ord
- kan läsa text där ljudstridig stavning förekommer
- har god läsförståelse i litteratur som är anpassad för åldern (skönlitteratur, faktaböcker och tidningar)
- kan läsa och förstå instruktioner i flera led

Skriva

- kan använda stora och små bokstäver
- kan skriva en berättelse med stor bokstav, punkt och frågetecken
- kan skriva stor bokstav vid namn
- kan skriva med tydlig handstil
- kan stava flerstaviga ljudenliga ord, ex; armband, maskerad
- känner till stavningsregler för dubbelteckning
- känner till att samma språkljud kan stavas på olika sätt, t ex ng-, sj- och tj-ljud
- kan alfabetet
- kan alfabetisk ordning
- kan hitta ett givet ord i en ordlista
- kan skriva egna berättelser så att läsare kan förstå (t ex dagbok, sagor, dikter, brev eller meddelanden)
- kan skriva faktatexter och till viss del formulera innehållet med egna ord

Åk 4**Tala och lyssna**

- kan tala så att kamraterna hör
- kan vara en god lyssnare
- lyssnar koncentrerat
- lyssnar utan att avbryta
- ställer frågor när kamraten är färdig
- tittar på den som talar
- kan återberätta med hjälp av tankekarta eller stödord
- kan delta i en diskussion
- kan begära ordet
- framför egna och respektera andras åsikter
- ser till att alla kommer till tals i ett grupparbete
- arbetar med konfliktlösning och kompassamtal

Läsa

- kan läsa tydligt, högt och göra paus vid punkt
- kan läsa skönlitteratur skrivna för barn och ungdom och uppfattar den röda tråden i händelseförloppet
- kan använda faktatext för att kunna nå kunskap
- kan samtala om läst text
- kan använda ordlistan

Skriva

- kan vokaler och konsonanter
- kan alfabetet och alfabetisk ordning
- kan skriva ner sina tankar så att andra kan läsa dem
- kan använda ordbehandlare
- kan skriva med läslig handstil
- kan stava ljudenligt
- känner till stavningsregler för dubbelteckning
- kan använda frågetecken och utropstecken
- kan producera egna texter, fakta och fantasi samt brev
- kan skriva recensioner med stöd av förtryckt blankett
- känner till substantiv, adjektiv och verb
- kan stava de vanligaste ljudstridiga orden

Åk 5**Tala och lyssna**

- kan muntligt berätta och redogöra för något så att innehållet blir begripligt och levande
- kan redovisa eget arbete för grupp
- kan klä sina tankar och idéer i ord för grupp
- kan dramatisera enkla roller och improvisera charader, rollspel och teater
- känner till möteteknik
- har provat på att vara sekreterare och ordförande t ex vid klassråd
- arbetar med konfliktlösning och kompassamtal

Läsa

- kan läsa med flyt både högt och tyst
- kan uppfatta skeenden och budskap i böcker och saklitteratur skrivna för barn och ungdom
- kan läsa upp en text med flyt egen eller given inför grupp

- kan översikts-, sök- och djupläsa
- kan koppla det man läst till egna erfarenheter och att kunna läsa mellan raderna
- kan följa en skriftlig instruktion
- kan återberätta handlingen i en text med egna ord

Skriva

- kan producera texter med olika syften som redskap för lärande och kommunikation
- kan tillämpa de vanligaste reglerna för skriftspråk
- kan de vanligaste reglerna för stavning samt använda ordlista
- kan stava ljudstridigt stavade ord
- kan substantiv, adjektiv och verb
- kan skriva sin namnteckning med skrivstil
- kan skriva faktatext med egna ord

Åk 6

Tala och lyssna

- kan tillämpa möteteknik
- kan förstå och följa ett demokratiskt fattat beslut (majoritetsbeslut)
- kan reflektera över vad andra säger
- kan redovisa med hjälp av stödord eller tankekarta inför grupp
- kan bearbeta och lösa en konflikt

Läsa

- kan läsa med inlevelse
- kan reflektera över läst text
- kan ta ställning till den lästa texten och ge uttryck för egna åsikter
- känner till hur en tidning är uppbyggd
- kan läsa och återberätta en nyhetsartikel

Skriva

- känner till talstreck, kolon och direkt anföring
- känner till satsdelar, subjekt och predikat
- känner till pronomen, personliga och possessiva
- känner till prepositioner och räkneord
- känner till objekt ackusativ (direkt) och dativ (indirekt)
- kan skriva egna berättelser med målande beskrivning och inlevelse
- kan använda synonymer i egna texter

Åk 7

Tala och lyssna

- kan redovisa ett eget arbete, avpassat till åldern, i grupp med hjälp av stödord eller tankekarta.
- kan aktivt delta i diskussioner kring ett givet ämne, en film eller en bok etc.
- kan ta del av och återberätta innehållet i en bild, film eller teater.
- kan uttrycka sig tydligt i samtal och diskussioner
- kan göra en beskrivning av huvudpersoner, bipersoner och handling i för åldern avpassade skönlitterära verk samt ha egna åsikter

Läsa

- kan läsa för åldern avpassad skönlitteratur med god förståelse

- kan läsa för åldern avpassad saklitteratur och tidningstext om allmänna ämnen med förståelse.

Skriva

- kan tillämpa de grundläggande skrivreglerna för stavning, skiljetecken och meningsbyggnad
- kan skriva enklare texter i olika genrer med ett tydligt innehåll
- kan göra beskrivning av huvudpersoner, bipersoner och handling i för åldern avpassade skönlitterära verk samt har egna åsikter

Åk 8

Tala och lyssna

- kan redovisa ett eget arbete, avpassat för åldern med hjälp av stödord eller tankekarta
- kan aktivt delta i samtal och diskussioner och sätta sig in i andras tankar.
- kan muntligt reflektera över innehåll och genre i läst text samt framföra egna åsikter inom olika områden

Läsa

- kan läsa för åldern avpassad skönlitteratur med god förståelse och kunna reflektera över människors sätt att leva och tänka.
- kan läsa för åldern avpassad saklitteratur och tidningstext med förståelse.
- har kunskap om någon del av litteraturhistorien

Skriva

- har kännedom om skriftspråkets normer vid skrivande både för hand och med dator
- kan återge innehållet i en för åldern anpassad faktatext, sammanhängande och med egna ord
- kan skriva texter av olika slag
- kan bearbeta och förbättra sina egna texter
- har kännedom om språket vilket gör det möjligt att göra iakttagelser av det egna och andras språk

Åk 9

Tala och lyssna

- kan aktivt delta i samtal och diskussioner
- kan redovisa ett arbete muntligt så att innehållet framgår och är begripligt
- kan ta del av, reflektera över och värdera innehåll och uttrycksmedel i bild, film och teater
- har kunskaper om språket som gör det möjligt att göra iakttagelser av eget och andras språk
- kan kritiskt granska och värdera text och information muntligt

Läsa

- kan läsa till åldern avpassad skönlitteratur från Sverige, Norden och från andra länder med god förståelse
- kan läsa saklitteratur och tidningstext om allmänna ämnen med god förståelse
- kan läsa, reflektera över och sätta in i ett sammanhang några skönlitterära verk och författarskap med betydelse för människors sätt att leva och tänka

Skriva

- kan återge innehållet sammanhängande i för åldern avpassad skönlitteratur från Sverige, Norden och från andra länder samt saklitteratur och tidningstext om allmänna ämnen
- kan reflektera över för åldern avpassad skönlitteratur från Sverige, Norden och från andra länder samt saklitteratur och tidningstext om allmänna ämnen

- kan skriva olika sorters texter anpassade efter syfte, mottagare och budskap
- kan tillämpa skriftspråkets normer, både vid skrivande för hand och med dator
- kan skriftligt, kritiskt granska och värdera texter och information
- kan skriftligt reflektera och värdera innehåll, språk och genre i läst text

Gymnasiets A-kurs

Tala och lyssna

- kan förmedla åsikter, erfarenheter och iakttagelser på ett sätt som är anpassat efter situationen och mottagaren
- kan förmedla förhållanden och kunskaper som är viktiga för eleven själv och för den valda studieinriktningen
- kan delta i samtal och diskussioner med olika syften
- kan hålla anföranden inför en grupp på ett sätt som är anpassat efter situation och mottagare

Läsa

- kan tillgodogöra sig det väsentliga i en text som är viktig för eleven själv och för den valda studieinriktningen, samt för eleven som samhällsmedborgare
- kan formulera egna tankar och iakttagelser och göra egna bedömningar vid läsning av saklitteratur och litterära texter från olika tider och kulturer
- känner till några vanliga myter och motiv i litteraturen, vilka speglar frågor som har sysselsatt människor under olika tider
- kan inhämta, värdera och ta ställning till information och kunskap från bibliotek och databaser

Skriva

- kan förmedla åsikter, erfarenheter och iakttagelser i skrift på ett sätt som är anpassat efter situationen och mottagaren
- kan förmedla förhållanden och kunskaper som är viktiga för eleven själv och för den valda studieinriktningen
- kan använda skrivandet som ett medel för att utveckla tänkande och lärande
- kan formulera egna tankar och iakttagelser och göra egna bedömningar vid läsning av saklitteratur och litterära texter från olika tider och kulturer
- kan tillämpa grundläggande regler för språkets bruk och uppbyggnad, samt är medveten om skillnader mellan talat och skrivet språk